

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ДІ НУ «ОМА»

_____ Чимшир В.І.
(підпис) (П.І.Б)

« 28 » вересня 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОХОРОНА ПРАЦІ ТА ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ

(назва навчальної дисципліни)

06 – 01 – 12

Рівень вищої освіти: Перший
Галузь знань: 27 Транспорт
Спеціальність: 271 Річковий та морський транспорт
Спеціалізація: Судноводіння
Інститут: Дунайський інститут Національного університету
«Одеська морська академія»
Кафедра: загальнонаукових дисциплін

2019 рік

Робоча програма навчальної дисципліни **«Охорона праці та цивільний захист»**
розроблена на підставі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра
«Судноводіння»

Розробник: Тірон-Воробйова Н.Б., к.т.н., доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри: Загальнонаукових
дисциплін

Протокол від « 19 » вересня 2019 р. № 2

Завідувач кафедри _____ Биковець Н.П.
(П.І.Б., підпис)

Секретар кафедри _____ Чумаченко М.М.
(П.І.Б., підпис)

1. Загальний опис навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Охорона праці та цивільний захист» є набуття здобувачами вищої освіти знань, розумінь, умінь та інших компетентностей, необхідних для: зайняття посад осіб командного складу морських та річкових суден (за спеціалізацією); роботи на підприємствах, установах та організаціях, що забезпечують експлуатацію флоту; продовження навчання на другому рівні вищої освіти, у тому числі:

- забезпечення набуття здобувачами вищої освіти компетентностей відповідно до стандартів компетентності, визначених вимогами правил II/1, II/2, I/12, IV/2, VI/1, VI/2, VI/3, VI/4, VI/6 Міжнародної конвенції про підготовку і дипломування моряків та несення вахти 1978 року, з поправками;

- забезпечення виконання вимог до практичної підготовки, встановлених правилом III/1 Міжнародної конвенції про підготовку і дипломування моряків та несення вахти 1978 року, з поправками.

Мова навчання: українська.

Статус навчальної дисципліни: обов'язкова.

Навчальна дисципліна забезпечує набуття перелічених нижче компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Компетентності:

Інтегральна: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері судноводіння, обробки та розміщення вантажів; управління операціями судна та піклуванні про людей на судні, що передбачає застосування теорій і методів наук про устрій судна, навігацію, технологію перевезення вантажів, комерційну експлуатацію засобів транспорту, управління ресурсами.

Загальні:

ЗК11 Навички здійснення безпечної діяльності (прихильність безпеці).

ЗК14 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Загальнофахові:

ФК2 Здатність забезпечити безпеку та охорону судна, екіпажу і пасажирів та умови використання й експлуатації рятувальних засобів.

ФК4 Здатність надати першу медичну допомогу та здатність

застосовувати засоби першої медичної допомоги на суднах, організувати та керувати наданням медичної допомоги на судні.

ФК6 Здатність забезпечувати організацію, нагляд та контроль щодо дотримання правил техніки безпеки, безпеки персоналу та судна.

Програмні результати навчання:

РН20. Уміння приймати рішення та проводити дії у непередбачених умовах, зокрема під час аварійних ситуацій та отримання сигналу лиха на морі, для захисту та безпеки пасажирів, екіпажу, судна і вантажу, координувати пошуково-рятувальні операції.

РН24. Уміння проведення тренувальних занять із залишення судна та уміння поводитися з рятувальними шлюпками, рятувальними плотами та черговими шлюпками, пристроями та засобами для їхнього спуску на воду, а також обладнанням для них.

РН25. Знання методів та засобів запобігання пожежі, виявлення та гасіння пожежі, боротьби за живучість судна та способів особистого виживання.

РН26. Знання прийомів першої медичної допомоги та вміння застосувати медичні керівництва та медичні консультації, отримані по радіо, зокрема вміння вжити ефективних заходів на основі таких знань у випадку нещасних випадків або захворювань.

Кількість кредитів ЄКТС 2

Форма підсумкового контролю залік.

2. Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Успішне завершення програми навчальної дисципліни «Охорона праці та цивільний захист» передбачає здобуття курсантом (студентом) наступних результатів навчання.

Знання:

- знання національних та міжнародних вимог та принципів здійснення безпечної морської практики у сфері безпеки праці персоналу судна;
- знання видів та загальних характеристик виробничих шкідливих та небезпечних факторів на борту судна;

- знання заходів щодо усунення причин нещасних випадків і професійних захворювань на судах;
- знання судових документів та процедур, що супроводжують організацію та безпечне виконання повсякденних та небезпечних видів робіт;
- знання видів надзвичайних ситуацій (НС) і засобів захисту від них та принципів організації заходів щодо безпеки судна у разі виникнення НС.

Уміння:

- уміння ідентифікувати небезпеки, проводити їх аналіз, визначати рівень ризику та приймати необхідні заходи для безпечного виконання судових робіт;
- уміння обґрунтовувати вибір безпечних режимів, параметрів, виробничих процесів та засобів особистої безпеки при роботі на борту судна;
- уміння організовувати та забезпечувати проведення судових робіт з додержанням техніки безпеки відповідно вимогам національного та міжнародного законодавства, а також вимогам щодо запобігання забрудненню морського середовища;
- уміння ефективно виконувати функції, обов'язки та повноваження з питань охорони праці на робочому місці та у виробничому колективі;
- уміння оцінювати небезпеку, планувати та забезпечувати захист судового персоналу та судна у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

3. Програма, структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Навчальне навантаження (години)		
	Денна форма навчання		
	Кількість аудиторних годин	Лекції	Практичні
1	2	3	4
<u>ОХОРОНА ПРАЦІ</u>			
Розділ 1. Правові та організаційні основи охорони праці.			
Тема 1.1. Національна та міжнародна законодавча та нормативна база про охорону праці.		2	1

Тема 1.2. Організація охорони праці та навчання з питань охорони праці на суднах морського флоту.		2	1
Разом за розділом 1	6	4	2
Розділ 2. Шкідливі та небезпечні виробничі фактори на суднах та засоби зниження їх впливу на організм людини.			
Тема 2.1. Ознайомлення з судном та загальна характеристика виробничих шкідливих та небезпечних факторів на суднах. Поняття ризику та процедура оцінки ризику	5	2	3
Тема 2.2. Нещасні випадки, профілактика травматизму та професійних захворювань на суднах. Аналіз небезпек при проведенні небезпечних видів суднових робіт. Акт розслідування нещасного випадку.	1	1	
Тема 2.3. Комплексні заходи та прилади для захисту від впливу виробничих шкідливих та небезпечних факторів на організм людини.	-		
Разом за розділом 2	6	3	3
Розділ 3. Техніка безпеки.			
Тема 3.1. Безпека праці під час проведення ремонтних робіт на борту судна.	2	1	1
Тема 3.2. Безпека праці під час виконання небезпечних видів робіт.	1	1	
Тема 3.3. Безпека праці під час вантажних і палубних робіт на суднах.	1	1	
Тема 3.4. Безпека праці при експлуатації засобів судноводіння та зв'язку.	2	1	1
Тема 3.5. Електробезпека.	-		
Разом за розділом 3	6	4	2

Розділ 4. Основи пожежної профілактики на борту судна.			
Тема 4.1 Стационарні протипожежні установки та засоби пожежогасіння на суднах і їх призначення та розташування.		2	1
Разом за розділом 4	3	2	1
<u>ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ</u>			
Розділ 5. Цивільний захист на борту судна			
Тема 5.1. Надзвичайні ситуації та причини їх виникнення.	3		2
Тема 5.2. Зброя масового ураження та захист від неї. Моніторинг, прогнозування обстановки та планування заходів захисту при радіоактивному, хімічному і біологічному зараженні.	3	2	1
Тема 5.3. Планування заходів з цивільного захисту на особливий та мірний період.	3	2	1
Тема 5.4. Загальносуднова організація та підготовка судна з питань цивільного захисту.		1	
Разом за розділом 5	9	5	4
Всього аудиторних годин	30	18	12
Самостійна робота (години)	30		
Загальний обсяг годин навчальної дисципліни	60		

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Перелік інструментів, обладнання та програмного забезпечення, використання яких передбачає виконання практичних (семінарських) занять (за потребою)
		<u>Інструменти та технічні засоби, обладнання</u> - психрометр-аспіраційний

1	Дослідження мікроклімату судових приміщень	МВ 4М, анемометр крильчатий АСО 3, термометри (ртутні - сухі, кульові) <u>Програмне забезпечення</u> - комп'ютерні презентації, ілюстративні матеріали, методичні вказівки та рекомендації, конспекти лекцій
2	Ознайомлення з судном та загальна характеристика виробничих шкідливих та небезпечних факторів на суднах. Поняття ризику та процедура оцінки ризику	<u>Програмне забезпечення</u> - комп'ютерні презентації, ілюстративні матеріали, методичні вказівки та рекомендації, конспекти лекцій, перелік задач для розрахунку ризику (ризикові ситуації на борту судна)
3	Електробезпека на борту судна	<u>Програмне забезпечення</u> - комп'ютерні презентації, ілюстративні матеріали, методичні вказівки та рекомендації, конспекти лекцій
4	Вогнегасники, їх класифікація та використання	<u>Інструменти та технічні засоби</u> - вогнегасні речовини (вода, піна, пісок), вогнегасники, пожежний інвентар (покривала з негорючого теплоізоляційного полотна або повсті, ящики з піском, бочки з водою, пожежні відра, совкові лопати), пожежний інструмент (гаки, лом, сокири тощо); <u>наявність у приміщенні модульної установки автоматичного пожежогасіння</u> ; <u>Програмне забезпечення</u> - комп'ютерні презентації, ілюстративні матеріали, методичні вказівки та рекомендації, конспекти лекцій
5	Надзвичайні ситуації та причини їх виникнення, захист персоналу на борту судна в умовах надзвичайних ситуацій. Складання плану евакуації людей	<u>Програмне забезпечення</u> - комп'ютерні презентації, ілюстративні матеріали, методичні вказівки та рекомендації щодо планування надзвичайних ситуацій на борту судна, конспекти лекцій

6	Організація та підготовка судна з питань цивільного захисту (Положення про єдину систему цивільного захисту, планування її діяльності)	Програмне забезпечення - комп'ютерні презентації, ілюстративні матеріали, методичні вказівки та рекомендації, конспекти лекцій
---	--	--

5. Завдання для самостійної роботи

- опрацювання лекційного матеріалу;
- самостійне опрацювання окремих розділів навчальної дисципліни;
- підготовка до практичних занять.

6. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом.

7. Методи контролю

Контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється у вигляді поточного та семестрового контролю.

Поточний контроль включає:

- контроль опрацювання та оцінювання засвоєного теоретичного матеріалу;
- контроль виконання та оцінювання практичних занять;

Семестровий контроль: **залік.**

Методи демонстрації результатів навчання за навчальною дисципліною

№ з/п	Результати навчання за навчальною дисципліною	Методи демонстрації	Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, які використовуються для демонстрації здобутих результатів навчання за навчальною дисципліною (за потребою)

1	Оцінка відповідності умов праці вимогам чинних нормативно-правових актів з охорони праці на робочих місцях	усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; тестування з теми; письмова контрольна робота	ілюстративні матеріали, методичні вказівки та рекомендації, індивідуальні завдання, конспекти лекцій
2	Аналіз пожежної небезпеки об'єктів і вибору первинних засобів пожежогасіння	усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; розв'язання вправ, задач, виконання певних розрахунків; захист індивідуального завдання; виконання лабораторних робіт; виконання завдань на тренажерах	<u>Інструменти та технічні засоби</u> - вогнегасні речовини (вода, піна, пісок), вогнегасники, пожежний інвентар (покривала з негорючого теплоізоляційного полотна або повсті, ящики з піском, бочки з водою, пожежні відра, совкові лопати), пожежний інструмент (гаки, ломы, сокири тощо); <u>наявність у приміщенні модульної установки автоматичного пожежогасіння;</u> <u>Програмне забезпечення</u> — комп'ютерні презентації, ілюстративні матеріали, методичні вказівки та рекомендації, індивідуальні завдання, конспекти лекцій
3	Знання видів надзвичайних ситуацій (НС) і засобів захисту від них та принципів організації заходів щодо безпеки судна у разі	усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; виконання певних розрахунків; захист	ілюстративні матеріали, методичні вказівки та рекомендації, індивідуальні завдання, конспекти лекцій

	виникнення НС	індивідуального завдання; письмова контрольна робота	
4	Оцінка техніки безпеки на борту судна в загальному обсязі	усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; виконання певних розрахунків; захист індивідуального завдання; письмова контрольна робота	ілюстративні матеріали, методичні вказівки та рекомендації, індивідуальні завдання, конспекти лекцій
5	Оцінювання позиції “цивільний захист” на борту судна	усна відповідь на питання теоретичного матеріалу; розв'язання вправ, задач, виконання певних розрахунків; захист індивідуального завдання; виконання лабораторних робіт; виконання завдань на тренажерах	ілюстративні матеріали, методичні вказівки та рекомендації, індивідуальні завдання, конспекти лекцій

8. Схема нарахування балів за навчальною дисципліною та критерії оцінювання

За навчальною дисципліною оцінювання здійснюється за наступною системою оцінювання:

Оцінка за шкалою ВНЗ	Оцінка за національною шкалою	Критерії
А	Відмінно	- демонструє відмінні знання та виконує завдання з незначною кількістю помилок; - без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані

		<p>відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності;</p> <ul style="list-style-type: none"> - глибоко та всебічно розкриває зміст питань, які обговорюються, аргументовано та логічно викладає матеріал, володіє культурою мови; - показує вміння формулювати висновки та узагальнення за питаннями теми, здатність аналізувати навчальний матеріал; - виявляє творчий підхід до виконання індивідуальних проектів і завдань; - виконує і акуратно оформлює завдання для самостійної роботи; - самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них.
В		<ul style="list-style-type: none"> - демонструє знання вище середнього рівня та виконує завдання з кількома помилками; - знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем; - розкриває згідно з програмою дисципліни зміст питань, які обговорюються, але допускає окремі неточності; - формулює висновки та узагальнення з окремих питань, логічно викладає свої знання; - виконує індивідуальні проекти і завдання для самостійної роботи; - самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї.
С	Добре	<ul style="list-style-type: none"> - демонструє знання середнього рівня та виконує завдання з кількома помилками або окремими неточностями; - вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає аргументи на підтвердження вивченого матеріалу; - розкриває згідно з програмою дисципліни

		<p>зміст питань, які обговорюються, але не досить повно й аргументовано викладає матеріал;</p> <ul style="list-style-type: none"> - формулює висновки з окремих питань; - виконує індивідуальні проекти і завдання для самостійної роботи з певною кількістю помилок; - вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, здатний застосовувати його на практиці.
D		<ul style="list-style-type: none"> - демонструє задовільні знання та виконує завдання з певною кількістю суттєвих недоліків; - не виявляє належної активності при обговоренні питань; - відповідає на окремі питання; - формулює висновки з окремих питань; - виконує індивідуальні проекти і завдання для самостійної роботи, але не виявляє належної старанності; - може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень.
E	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> - демонструє знання на рівні мінімальних вимог та виконує завдання зі значною кількістю суттєвих недоліків; - відповідає на окремі питання, які обговорюються; - виконує завдання для самостійної роботи зі значною кількістю суттєвих недоліків; - не виявляє належної активності при обговоренні питань; - неохайно виконує індивідуальні завдання; - володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні.
FX	Незадовільно	<ul style="list-style-type: none"> - не володіє навчальним матеріалом на рівні мінімальних вимог; - не здатний виконати завдання у повному

		<p>обсязі;</p> <ul style="list-style-type: none"> - поверхнево розкриває зміст питань, які розглядаються, будуючи відповіді на звичайному повторенні навчального матеріалу без його осмислення; - допускає суттєві помилки під час усних та письмових відповідей; - неохайно виконує індивідуальні завдання; - не виявляє активності на заняттях при обговоренні питань; - не виявляє старанності при виконанні завдань для самостійної роботи.
--	--	--

9. Рекомендована література

1. Закон України «Про охорону праці» від 14.10.1992р. , Постанова ВРУ №2695-ХІІ зі змінами і доповненнями.
2. Законодавство України про охорону праці. Збірник нормативних документів в 3-х томах, 1995.
3. Сводная конвенция МОТ о труде в морском судоходстве, 2006г.
4. Запорожець О.І., Протоєрейський О.С., Франчук Г.М., Боровик І. М. Основи охорони праці. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 264 с.
5. Б.М. Іванов, М.О. Колегаєв, Ю.І. Касілов, О.І. Іванов. Основи охорони праці на морському транспорті. Одеса-2003.
6. М.А. Колегаєв, Б.Н. Іванов, Н.Г. Басанец. Безопасность жизнедеятельности и выживание на море. Учебное пособие. Одесса – 2007.
7. Санитарные правила для морских судов. Под ред. Ю.М. Стенько, В.Ф. Романов, Л.М. Путко. М.: В/О «Мортехинформреклама», 1984 – 188с.
8. Предупреждение несчастных случаев на судне на море и в порту. Свод правил МОТ. Второе (пересмотренное издание). Укринформ. Одесса – 2001.
9. Кодекс цивільного захисту України: Закон України. – К., 2012.
10. Закон України «Про основи національної безпеки України» ВРУ № 964-ІV.- К. 2003.
11. Закон України «Про правовий режим воєнного стану». – К. Урядовий кур'єр, 14.06.2000.-№107.
12. Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки». – К. Урядовий кур'єр, 18.01.2001.-№2245- ІІІ.

13. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану». – К. Урядовий кур'єр, 14.06.2000. - №107.
14. Постанова КМ України «Про затвердження Положення про організацію оповіщення і зв'язку у надзвичайних ситуаціях» від 15.02.99 №2.
15. Постанова кабміну України «Про єдину державну систему запобігання і реагування на над
16. Яровой Г.П. Основы военно-морской подготовки гражданских судов: Учебное пособие / Под ред. Л.В. Мурыгина, Е.А. Скворцова. – М.: В/О «Мортехинформреклама», 1985. – 416с.